

PATVIRTINTA:

Skuodo Bartuvos progimnazijos direktoriaus

(dokumento sudarytojo pavadinimas)

2024m. vasario 28d. įsakymu Nr. VI-20

(data, dokumento rūšies pavadinimas)

DIRBANČIO METALO GREŽIMO STAKLĖMIS

(darbuotojo profesijos pavadinimas)

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 10**I. BENDROJI DALIS**

- 1.1. Metalų grežimo staklėmis dirbti gali asmenys, ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus, susipažinę su įrenginių eksploatavimo taisyklėmis, apmokyti, praėję privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą, išklause (pasirašytinai) įvadinį saugos ir sveikatos, saugos ir sveikatos darbo vietoje, gaisrinės saugos, elektros saugos neelektrotechninio personalo instruktavimus.
- 1.2. Darbuotojai periodiškai instruktuojami pagal įstaigoje nustatytą instruktavimo tvarką.
- 1.3. Papildomai darbuotojai darbo vietoje instruktuojami atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, padedant naudoti naujas pavojingas ar kenksmingas medžiagas.
- 1.4. Darbuotojui draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines, psichotropines medžiagas.
- 1.5. Draudžiama atsinešti į įstaigos teritoriją, darbo vietą alkoholinius gėrimus, narkotines, chemines, sprogstamąsias medžiagas.
- 1.6. Darbuotojas, pastebėjęs kitą neblaivų darbuotoją, privalo apie tai nedelsdamas pranešti administracijai ar prevencijos komisijai ir, esant reikalui, imtis priemonių galimai nelaimei užkirsti.
- 1.8. Darbo ir poilsio režimas:
 - 1.8.1. konkretus darbo ir poilsio režimas, papildomų ir specialių pertraukų skaičius, poilsio vieta nustatomi darbo tvarkos taisyklėse;
 - 1.8.2. pietų pertrauka ne trumpesnė kaip 30 min.
- 1.9. Rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gesinimo priemonės.

- 1.10. Žinoti pirmines gaisro gesinimo priemones, jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, savo veiksmus kilus gaisrui.
- 1.11. Asmens higienos reikalavimai:
- 1.11.1. po darbo, prieš pertrauką švariai nusiplauti su muilu rankas;
- 1.11.2. nevalgyti darbo vietoje;
- 1.11.3. draudžiama eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus nešvariais darbo rūbais.
- 1.12. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus, trukdančius saugiam darbui, gaisrinių ir darbo higienos reikalavimų vykdymui, pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.13. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviešti skubiąją medicinos pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu - 112.**
- 1.14. Darbuotojui pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma LR įstatymų nustatyta atsakomybė.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Profesinės rizikos veiksniai:

- 2.1.1. judantys staklių mazgai – galimos traumos;
- 2.1.2. gręžimo įrankiai (įtaisai, grąžtai ir t.t.) – galimos traumos;
- 2.1.3. atskilusios ar lūžusios gręžimo įrankių (įtaisų) dalys – galimos traumos;
- 2.1.4. išsprūdę iš staklių ruošiniai – galimos traumos;
- 2.1.5. netinkamai pritvirtintos įrankių darbinės dalys – galimos traumos;
- 2.1.6. metalo drožlės – galimos traumos;
- 2.1.7. elektros srovės poveikis. Paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
- 2.1.8. triukšmas – veikia periferinę nervų sistemą;
- 2.1.9. slidžios, duobėtos grindų dangos – galimos traumos;
- 2.1.10. COVID-19 virusas;
- 2.1.11. vibracija – veikia centrinę nervų sistemą.

2.2. Saugos priemonės:

- 2.2.1. apsisaugojimui nuo elektros traumų reikia sekti, kad nebūtų pažeista laidų ir kabelių izoliacija, įrenginiai turi būti patikimai įžeminti;
- 2.2.2. apsisaugojimui nuo galimų traumų, laikytis mechanizmų eksploatavimo instrukcijų reikalavimų, naudoti tvarkingas darbo priemones;
- 2.2.3. darbo metu būtina naudoti triukšmą mažinančias priemones arba trumpinti triukšmo trukmę. Įrengimų triukšmas gali sukelti galvos skausmus ir veikia periferinę nervų sistemą;
- 2.2.4. akių apsaugai dėvėti apsauginius akinius;

- 2.2.5. apsaugojimui nuo griuvimo, sausai išvalyti grindų dangas;
- 2.2.6. metalo drožles nuo staklių reikia šalinti specialiu kabliuku arba šepėčiu. Rankomis šalinti drožles draudžiama;
- 2.2.7. staklininkui draudžiama į darbo vietą leisti su atliekamu darbu nesusijusių asmenų ar leisti dirbti staklėmis neturintiems tokios teisės darbuotojams;
- 2.2.8. staklininkas neturi pats kaip nors remontuoti staklių mechanizmus, elektros įrenginius, valdymo įtaisus, derinti stakles;
- 2.2.9. patalpose turi būti pažymėtos aikštelės, atramos ir lentynos medžiagoms ir gaminiams;
- 2.2.10. patalpose turi būti įrengti poilsio, asmeninės higienos kambariai, jie aprūpinti pirmosios pagalbos priemonėmis.
- 2.3. Būtinios asmeninės apsaugos priemonės:
 - 2.3.1. darbo kostiumas;
 - 2.3.2. galvos apdangalai (kepurės);
 - 2.3.3. darbo avalynė;
 - 2.3.4. apsauginės ausinės;
 - 2.3.5. apsauginiai akinai.
 - 2.3.6. vienkartinės pirštinės;
- 2.4. Jeigu staklininko pirštai užbintuoti, juos reikia apmauti guminiiais antpirščiais.
- 2.5. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukabusių aprangos dalių, kurias gali pagriebti ir įtraukti judantys mechanizmų mazgai.
- 2.6. Darbuotojo plaukai turi būti paslėpti po galvos apdangalu.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Apsivilkti darbo drabužiais, patikrinti asmeninės apsaugos priemones.
- 3.2. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą. Vizualiai patikrinti, ar veikia vietinis apšvietimas, ar tvarkingi jums reikiamų įrengimų, elektros prietaisų įžeminimo laidai, patikrinti apsaugines aptvaras ir blokuotes, įjungimo ir išjungimo įtaisus.
- 3.3. Darbo vieta ir pačios staklės turi būti tinkamai sutvarkytos, medžiagos ir ruošiniai patogiai sukrauti, priėjimo prie staklių takai turi būti laisvi.
- 3.4. Darbo vietoje reikia įrengti stelažą arba staliuką darbo prietaisams ir įrankiams sudėti.
- 3.5. Darbo vieta turi būti apšviesta 50 liuksų darbo stalo paviršiuje.
- 3.6. Draudžiama persirengti arti dirbančių staklių, dėti ant jų rūbus ar laikyti arti besisukančių dalių ir elektros laidų.
- 3.7. Susidėti tvarkingai ant spintelės ar stalo instrumentus ir detales.
- 3.8. Patikrinti stakles:

- 3.8.1. aptvėrimų ir apsaugų įtvirtinimą;
 - 3.8.2. ar tvarkingi darbui naudojami instrumentai;
 - 3.8.3. ar tvarkingi diržai;
 - 3.8.4. ar tvarkingi paleidimo įrengimai, fiksatoriai, staklių valdymo rankenos, kad staklės savaime neįsijungtų darbo metu;
 - 3.8.5. ar tvarkingi įrengimai detalių ir instrumentų tvirtinimui;
 - 3.8.6. tuščioje eigoje špindelio pakėlimo įrengimo veikimą.
 - 3.9. Draudžiama dirbti staklėmis be apsauginių akinių.
 - 3.10. Netvarkingus ir netinkamus darbui instrumentus pakeisti gerais.
 - 3.11. Patikrinti, ar staklės pakankamai suteptos.
 - 3.12. Patikrinti, kad grindys darbo vietoje būtų švarios, sausos, tvarkingos, neužkrautos ir neslidžios.
 - 3.13. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą.
- Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Visas detales gręžti tik patikimai jas įtvirtinus.
- 4.2. Gręžiant plonas plokšteles, naudoti atramas.
- 4.3. Detalių tvirtinimui naudoti tvarkingus įrengimus.
- 4.4. Pastatant detales ant staklių, tikrinti, kad būtų pašalinti paviršiaus nelygumai, kurie gali sužeisti rankas. Nepastoviai pritvirtinta detalė gali nukristi.
- 4.5. Tvirtinant detales ant staklių, reikia prisiminti, kad:
 - 4.5.1. atramų ir pritvirtinimų turi būti ne mažiau dviejų;
 - 4.5.2. atramos išdėstomos vienodame atstume viena nuo kitos, randasi žemiau gaminio;
 - 4.5.3. draudžiama dėti po gaminiu atsitiktinius padėklus, varžtus ir kt.;
 - 4.5.4. įtvirtinimo varžtus išdėstyti kaip galima arčiau prie detalės.
- 4.6. Nedirbti, kai špindelio centravimo kumšteliai susidėvėję arba nuskilę.
- 4.7. Draudžiama dirbti grąžtais, kurie darbo metu „muša“.
- 4.8. Draudžiama gręžiant žemai palenkti galvą prie gręžimo vietos.
- 4.9. Draudžiama naudoti grąžtą su nudėvėtu konusiniu paviršiumi, nes gręžiant, jis gali iškristi.
- 4.10. Draudžiama dirbti staklėmis be apsaugų ant besisukančių dalių.
- 4.11. Draudžiama valyti nuo staklių drožles rankomis.
- 4.12. Draudžiama dirbti blogai įtvirtintu ir necentruotu grąžtu.
- 4.13. Draudžiama dirbti su pirštinėmis ar užbintuotais pirštais.
- 4.14. Draudžiama stabdyti rankomis špindelį ir grąžtą.

- 4.15. Draudžiama gręžti giliai angas detalėse iš karto, neišimant grąžto ir neišvalius drožlių.
- 4.16. Draudžiama matuoti gaminius staklių darbo metu.
- 4.17. Draudžiama dirbti, esant netvarkingiems elektros įrengimams arba atviroms jų durelėms.
- 4.18. Draudžiama gręžiant laikyti detales rankomis ir tikrinti grąžto išėjimą pirštais.
- 4.19. Draudžiama darbo metu silpnai įtvirtintas detales prilaikyti rankomis.
- 4.20. Draudžiama naudotis raktais, kurie neatitinka varžtų ir veržlių dydžius, su išsidėvėjusiais kraštais, dėti tarpiklius, mušti plaktuku per raktą, pailginti vieną raktą kitu ar vamzdžiu.
- 4.21. Grąžtą prie apdirbamų detalių privesti iš lėto. Rankiniu grąžto padavimu, gręžiant mažas detales, stipriai nespausti rankomis.
- 4.22. Išmušti grąžtą pleištu, visiškai sustojus špindeliui.
- 4.23. Gręžiant galias angas, būtina periodiškai šalinti drožles specialiais kabliukais.
- 4.24. Prieš paleidžiant stakles, įsitikinti, ar paleidimas niekam nepavojingas.
- 4.25. Prieš sustabdyti stakles, patraukti grąžtą nuo detalių;
- 4.26. Draudžiama palikti darbo vietą be darbų vadovo leidimo.
- 4.27. Dirbant gręžimo staklėmis, pavojinga:
 - 4.27.1. naudoti grąžtą su sudėvėtu konusiniu paviršiumi, nes keičiant grąžtą, jis gali iškristi;
 - 4.27.2. dirbti su staklėmis be apsaugų ant besisukančių dalių;
 - 4.27.3. gręžti neįvertintas detales;
 - 4.27.4. valyti nuo staklių drožles rankomis;
 - 4.27.5. dirbti blogai įtvirtintu ir necentruotu grąžtu;
 - 4.27.6. kritimas detalių nuo staklių stalo, pastatant arba nuimant detales;
 - 4.27.7. šalinti mažas drožles iš gilių angų rankomis;
 - 4.27.8. aušinti grąžtą šlapiu skuduru, dirbant staklėmis;
 - 4.27.9. dirbti su pirštinėmis ir užbintuotomis rankomis;
 - 4.27.10. stabdyti rankomis griebtuvus, špindelį ir grąžtą;
 - 4.27.11. matuoti gaminius staklių darbo metu;
 - 4.27.12. dirbti, esant netvarkingiems elektros įrenginiams arba atviroms jų durelėms.
- 4.28. Sustabdyti stakles būtina šiais atvejais:
 - 4.28.1. pašalinant nuo staklių nors trumpam laikui;
 - 4.28.2. nutrūkus elektros srovės padavimui;
 - 4.28.3. remontuojant stakles, įstatant, reguliuojant ir keičiant instrumentus ir apdirbamus gaminius;
 - 4.28.4. laikinai nutraukus darbą;
 - 4.28.5. varžtų, veržlių ir kt. susijungimų suveržimui;
 - 4.28.6. reguliuojant suspaudžiamuosius staklių įrengimus;
 - 4.28.7. matuojant apdirbamas detales;

- 4.28.8. pastatant ir nuimant detales ir įrengimus;
- 4.28.9. tikrinant apdirbimo tikslumą;
- 4.28.10. pašalinant drožles.
- 4.29. Draudžiama darbo metu nuimti ir laikyti atviras apsaugas. Po apžiūrėjimo, tepimo, reguliavimo, valymo, nedelsiant uždėti apsaugas ant staklių.
- 4.30. Apdirbant sunkias detales, naudotis pakėlimo įrengimais su tvarkingomis prikabinimo priemonėmis.
- 4.31. Atkreipti dėmesį į pakeliamojo mechanizmo signalus.
- 4.32. Saugotis, kad ant odos nepatektų tepalas, emulsijos ar kiti tepimo – aušinimo skysčiai, nes, turint nors ir menkus sužeidimus, gali išsivystyti odos susirgimai.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pajutus elektros srovę staklių korpuse, nedelsiant jas išjungti.
- 5.2. Į vykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjęs darbuotojas ar kitas darbuotojas, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.3. Darbo vieta ir įrengimų būklė, iki nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu.
- 5.4. Įvykus staklių avarijai, reikia nedelsiant išjungti cecho elektros tinklus ir pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.5. Kilus gaisrui, reikia sustabdyti visas stakles, iškviešti ugniagesius **bendruoju pagalbos telefonu-112**, pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, pranešti tiesioginiam vadovui. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Išjungti stakles.
- 6.2. Sutvarkyti darbo vietą, nuvalyti nuo staklių purvą ir dulkes, nušluostyti ir sutepti besisukančias staklių detales, užrakinti staklių paleidimo įtaisus.
- 6.3. Padėti įrankius į jų saugojimo vietą.
- 6.4. Nusiimti AAP.
- 6.5. Nusiimti apsaugines priemones, nusivilkti darbo rūbus ir pakabinti į jiems skirtą vietą.
- 6.6. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų skiedikliais.
- 6.7. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.